

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या कारभारात सुधारणा सुचविण्यासाठी स्थापन केलेल्या मंत्रिमंडळ उपसमितीच्या शिफारशीबाबत.

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

शासन निर्णय क्र. एसटीसी-३४०१/सीआर-४२ भाग-१/परि-१

मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२, दिनांक : ५ डिसेंबर, २००५.

वाचा :- शासन निर्णय गृह विभाग क्रमांक -एसटीसी-३४००/६३१/सी.आर.३१/परि-१, दिनांक २० जून, २०००

शासन निर्णय :- महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या बस भाड्यामध्ये ज्या सवलती देण्यात आलेल्या आहेत त्या कमी करण्याबाबतचे महामंडळाच्या कारभारात सुधारणा सुचविण्यासाठी तत्कालीन मंत्री (परिवहन) यांच्या अध्यक्षतेखाली संदर्भात शासन निर्णयान्वये एक मंत्रिमंडळ उपसमिती गठीत करण्यात आली होती. सदर समितीने त्यांचा अहवाल दि. ३०.५.२००२ रोजी शासनास सादर केला. मंत्रिमंडळ उपसमितीने सुचविलेल्या एकूण ६६ शिफारशी तसेच त्याबाबत महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळाने दिलेले अभिप्राय शासनाच्या विचाराधीन होते या शिफारशी संदर्भात शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतलेला आहे.

- क) मंत्रिमंडळ उपसमितीच्या ज्या शिफारशीमुळे परिवहन महामंडळ / शासनावर वित्तीय भार वाढेल अशा शिफारशी वगळून १ ते ६४ शिफारशी स्वीकारण्यात येत आहेत. ("परिशिष्ट-अ" प्रमाणे)
- ख) शिफारस क्रमांक ५४, ५६, ६२ बाबत राज्य परिवहन महामंडळाने शासनास प्रस्ताव पाठवावा. सदर प्रस्ताव प्राप्त झाल्यावर मंत्री (परि.) यांच्या स्तरावर निर्णय घेण्यात यावा.
- ग) शिफारस क्र. ६५ व ६६ अस्वीकृत करण्यात येत आहेत. ("परिशिष्ट-ब" प्रमाणे)
- ज) परिशिष्ट "अ" येथील शिफारशीपैकी प्रथम २२ शिफारशी ह्या शासनाने जाहिर केलेल्या विविध प्रवासी सवलतीच्या योजनेसाठी येत असलेल्या खर्चाबाबत असून त्याची प्रतिपूर्ती सद्या प्रवासी करानून करण्यात येत आहे. यापुढे सदर योजनेसाठी येत असलेल्या खर्चाची प्रतिपूर्ती प्रवासी करानून समायोजनाने करण्यात येणार

नसल्याने संबंधीत शासकीय विभागाने सवलतीपोटी येणारी खर्चाची रक्कम परस्पर राज्य परिवहन महामंडळाकडे अदा करावी व त्याप्रमाणे संबंधीत विभागाने त्यांच्या अर्थसंकल्पात तरतूद करावी.

२. उपरोक्त "ज" च्या अनुषंगाने सर्व संबंधित प्रशासकीय विभागांनी सन २००६-२००७ च्या अर्थसंकल्पात तरतूद करण्याबाबत आवश्यक ती कार्यवाही करावी.
३. प्रवास सवलतीच्या योजनेवर किती लाभार्थी आहेत व त्यासाठी किती खर्च अपेक्षित आहे त्याची माहिती संबंधित विभागांनी परस्पर महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाकडून घ्यावी.
४. महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाने संबंधित योजनेवर किती खर्च अपेक्षित आहे ते विचारात घेऊन आपली मागणी परस्पर संबंधित प्रशासकीय विभागांकडे नोंदवावी.
५. शिफारस क्र. ५४, ५६, ६२ बाबत महामंडळाने शासनास संविस्तर प्रस्ताव सादर करावा.
६. हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.४१६/०५/साठ, दिनांक ९/११/२००५ तसेच सीआर-६३५/०५/व्यय-८, दिनांक २४/११/२००५ अन्वये मिळालेल्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशाने व नावाने,

सहपत्र : परिशिष्ट-अ व परिशिष्ट-ब.

(रा. बा. घाडगे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन, गृह विभाग.

प्रत,

सर्व संबंधित प्रशासकीय विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

महालेखापाल लेखा व अनुज्ञेयता-१ व २, महाराष्ट्र मुंबई / नागपूर

महालेखापाल लेखा परिक्षक-१ व २ महाराष्ट्र मुंबई / नागपूर

उपाध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, मुंबई

आयुक्त, परिवहन आयुक्त कार्यालय, मुंबई.

अवर सचिव, कार्यासतः बीयुडी-२, गृह विभाग, मुंबई.

भा. मंत्री (परिवहन) माधेस्वीय सहाय्यक.

भा. राज्यमंत्री (परिवहन) माधेस्वीय सहाय्यक.

कार्यासतः (परिवहन-२) गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

मिथळ नस्ती (परिवहन-२)

परिशिष्ट -अ

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या बस भाड्यात ज्या सवलती देण्यात आल्या आहेत त्या कमी करण्यासाठी तसेच महामंडळाच्या कामभारत सुधारणा सुधविषयासाठी नियुक्त केलेल्या मंत्रीमंडळ उपसमितीच्या अहवालातील शिफारसी.

अनु क्रमांक १	शिफारस २	कार्यवाही करणाऱ्या विभागाचे/ यंत्रणेचे नाव ३
१	विद्यार्थ्यांना शिक्षण संस्थेत जाण्या-येण्याकरिता विद्यमान मासिक पास सवलत, साधी बस ६६.६६ % ही या पुढेही अशीच सुरु ठेवण्यात यावी.	शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग
२	नियमत व जादा साध्या बसमध्ये विद्यार्थ्यांना प्रवासी भाड्यात देण्यात येणारी विद्यमान ५०% प्रवास भाडे सवलत काही ही बदल न करता यापुढे देखील प्रदान करण्यात यावी.	शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग
३	विद्यार्थी शैक्षणिक सहलीसाठी नैमित्तिक करारावर देण्यात येणा-या राज्य परिवहन साध्या बस भाड्यात विद्यमान सवलतीची टक्केवारी ६६.६६% ऐवजी प्रवास भाड्याच्या ५०% इतकीच सवलत यापुढे प्रदान करावी. परिणामी शासनाकडून देण्यात येणा-या प्रतिपूर्ती खर्चात अपेक्षित बचत सुमारे रुपये १.४० कोटी प्रती वर्षी इतकी होईल.	शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग
४	अंध व्यक्ती/विद्यार्थी यांना साध्या साधी बस प्रवास भाड्यात ७५% सवलत देण्यात येते. या मध्ये काही एक बदल करू नये. दोन्ही डोळ्यांना पूर्णतः अंध व्यक्तीस रा.प. साधी बस प्रवास भाड्यात सवलत मिळण्यासाठी असलेल्या विद्यमान तीन अटी रद्द करून दिना अट भाडे सवलत प्रदान करावी. शिवाय अशा अंध व्यक्ती/विद्यार्थी प्रवाशा सोबत प्रवासात मदतनिस प्रवास करणार असेल तर अशा मदतनिसास ५०%(जे अंध व्यक्ती एकट्याने प्रवास करू शकत नाहीत अशांच्या बाबतीत) सवलत नव्याने प्रदान करण्यात यावी.	शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग / सामाजिक न्याय सांस्कृतिक कार्य व विशेष सहाय्य विभाग
५	राज्य शासनाने पुरस्कृत केलेल्या खेळात भाग घेतलेल्या विजेत्या स्पर्धकांना विद्यमान रा.प. साधी बस प्रवास भाडे सवलत ३३.३४% आहे. यामध्ये वाढ करून प्रवास भाड्याच्या ५०% सवलत प्रदान करण्यात यावी	शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग
६	क्षय रोगी, कर्क रोगी प्रवाशास साधी बस प्रवास भाड्यात प्रदान करण्यात आलेली विद्यमान ५०% सवलत यापुढेही देण्यात यावी.	सार्वजनिक आरोग्य विभाग

१	२	३
७	कुष्ठ रोगी प्रवासास साधी बस प्रवास भाड्यात प्रदान करण्यात आलेली विद्यमान ७५ % सवलत यापुढेही देण्यात यावी	सार्वजनिक आरोग्य विभाग
८	स्वातंत्र्य सैनिकांना त्यांचेकरिता आयोजित केलेल्या मेळाव्यांना हजर राहण्यासाठी ५०% सवलत दिली जात असे. ही सवलत पूर्णतः दगळण्याचे ठरले. कारण स्वातंत्र्य सैनिकांना एका साथीदारासह वर्षभर विनामूल्य प्रवास सवलत सर्व प्रकारच्या रा.प. बस मधून प्रवास करण्यासाठी शासन आदेश क्र. पीओएस-१९९०/ प्र.क्र.-७७/ ९०/स्वसै कक्ष दिनांक २६.१.१९९० अन्वये प्रदान करण्यात आलेली आहे.	सामान्य प्रशासन विभाग
९	रेस्क्यू होममधील मुलांना वर्षातून एकदा साध्या बसने सहलीकरिता विद्यमान ५०% सवलत यापुढेही प्रवास भाडे सवलत चालू ठेवावी.	महिला व बाल कल्याण विभाग
१०	मुंबई पुनर्वसन केंद्रातील मानसिक दृष्ट्या अपंग विद्यार्थ्यांसाठी साध्या बसने सहलीकरिता देण्यात आलेली ६६.६६% प्रवास भाडे सवलत यापुढेही देण्यात यावी	सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व विशेष सहाय्य विभाग
११	विद्यार्थ्यांना जेवणाचे डबे रा.प. बसमधून विनामूल्य वाहून नेण्याची सवलत यापुढेही चालू ठेवावी.	शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग
१२	अपंग व्यक्ती/विद्यार्थी यांना साध्या बसने प्रवास भाड्यात ७५ % सवलत देण्यात येते. यामध्ये काही एक बदल करू नये. मात्र शारीरिक अपंगत्वाबुळे पूर्णतः परावलंबी व्यक्तीच्या प्रवासातील मदतनिसास ५०% (जे अपंग व्यक्ती/ विद्यार्थी एकट्याने प्रवास करू शकत नाही) भाडे सवलत देण्यात यावी. रा.प. साधी बस प्रवास भाड्यात सवलत मिळण्यासाठी असलेल्या विद्यमान तीन अटी रद्द करून विना अट भाडे सवलत प्रदान करावी.	शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग / सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व विशेष सहाय्य विभाग
१३	६५ वर्षे किंवा अधिक वय असलेल्या ज्येष्ठ नागरिकांना साध्या बसने प्रवास भाड्यात देण्यात येणारी ५० % सवलत यापुढेही अशीच सुरु ठेवण्यात यावी.	सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व विशेष सहाय्य विभाग

१	२	३
१४	स्वातंत्र्य सैनिक आणि त्याची/तीचा पत्नी/पती अथवा एक साथीदार यांना वर्षातून एकदा साध्या बसने ऐतिहासिक अथवा धार्मिक स्थळांना भेट देण्यासाठी विनामुल्य प्रवास सवलत संपूर्ण रद्द करण्यात यावी. कारण स्वातंत्र्यसैनिकांना एका साथीदारासह वर्षभर विनामुल्य प्रवास सवलत साधी/निमाआराम/आराम प्रकारच्या रा.प. बस मध्ये प्रवास करण्यासाठी शासन आदेश क्र. पीओएस-१०९०/ प्र.क्र.-७७/ ९०/स्वासै क्रम दिनांक २६.१२.९० अन्वये प्रदान करण्यात आलेली आहे.	सामान्य प्रशासन विभाग
१५	स्वातंत्र्य सैनिकांना एक विवाहसार्थी/एका साथीदारासह वर्षभर विनामुल्य प्रवास सवलत साधी/निमाआराम/आराम प्रकारच्या रा.प. बसमध्ये प्रवास करण्यासाठी प्रदान करण्यात आलेली आहे. ही सवलत यापुढेही कायम ठेवावी. या सवलती पोटी रा.प. महामंडळास सोसावा लागणारा आर्थिक भार कमी करण्याच्या हेतूने शासनाकडून प्रती पास प्रतीवर्षी रु.१०००/- प्रतिपूर्ती घेण्या ऐवजी विधीमंडळ सदस्यांना त्यांचे रा.प. प्रवासातील मदतनिसासह प्रवास प्रकरणी सवलत खर्चाची प्रतिपूर्ती ज्या सुत्रा आधारे निश्चित केली जाते त्या सुत्रामध्ये पुढील प्रमाणे सुधारणा करून स्वातंत्र्य सैनिक या लाभार्थी घटकाच्या प्रकरणी प्रतिपूर्तीसाठी लागू करावे. या प्रकरणी प्रत्येक स्वातंत्र्य सैनिकाने अमदारांप्रमाणे प्रति महा २५० कि.मी. प्रवास केला आहे असे गृहीत घरावे. मात्र स्वातंत्र्य सैनिकांच्या बाबतीत त्याच्या साथीदारानेही त्यांचे सोबत दर महा २५० कि.मी. प्रवास केला आहे असे गृहीत घरावे. (आमदारांच्या बाबतीत साथीदाराचा प्रवास प्रति महा १२५ कि.मी. भरला जातो.) यानुसार त्या त्या महिन्यात लागू असलेले प्रवासी भाडेदाराने प्रतिपूर्तीची रक्कम विहित सुत्रानुसार निश्चित करावी आणि प्रचलित कार्यपद्धतीनुसार देय प्रवासी कराशी सामायोजित करावी.	सामान्य प्रशासन विभाग

१	२	३
१६	<p>डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर दलित मित्र पुरस्कारार्थी व त्यांच्या प्रवासातील एक साथीदारासह वर्षभर अमर्याद किलोमीटर विनामुल्य सवलत साधी /निमआराम/आराम प्रकाच्या रा. प. बसमध्ये प्रवास करण्यासाठी प्रदान करण्यात आलेली आहे. ही सवलत यापुढेही कायम ठेवावी. या सवलती पोटी रा. प. महामंडळास सोसावा लागणारा आर्थिक भार कमी करण्याच्या हेतून शासनाकडून प्रति पुरस्कारार्थी प्रती वर्षी रु. १,०००/- प्रतिपूर्ती घेण्याऐवजी विधी मंडळ सदस्य त्यांचे राज्य परिवहन प्रवासातील मदतनीतासह प्रवास प्रकरणी सवलत खर्चाची प्रतिपूर्ती ज्या सुत्राआधारे निश्चित केली जाते. त्या सुत्रामध्य पुढीलप्रमाणे सुधारणा करुन डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर दलितमित्र पुरस्कारार्थी यालाभार्थी घटकाच्या प्रकरणी प्रतिपूर्तीसाठी लागू करावे. या प्रकरणी प्रत्येक डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर दलित मित्र पुरस्कारार्थीने आमदाराप्रमाणे प्रतिमाह २५० कि.मी. प्रवास केला आहे असे गृहीत धरावे मात्र डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर दलितमित्र पुरस्कारार्थीच्या बाबतीत त्यांच्या साथीदारानेही त्यांचेसोबत २५० कि.मी. प्रवास केला आहे असे गृहीत धरावे. (आमदारांच्या बाबतीत साथीदाराचा प्रवास १२५ कि.मी. धरला जातो) त्यानुसार त्या त्या माहिण्यात लागू असलेले प्रवासी भाडे दराने प्रतिपूर्तीची रक्कम विहित सूत्रानुसार निश्चित करावी आणि प्रचलीत कार्यपद्धतीनुसार देय प्रवासी कराची समायोजित करावी.</p>	सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व विशेष सहाय्य विभाग
१७	<p>अहिल्याबाई होळकर योजनेप्रमाणे इयत्ता ५ वी ते १० पर्यंत शिक्षण घेणा-या ग्रामीण भागातील विद्यार्थीनींना शिक्षण संस्थेत जाण्या-येण्याकरिता साध्या बसने मोफत प्रवास सवलत यापुढेही चालू ठेवावी.</p>	शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग
१८	<p>विद्यमान विधीमंडळ सदस्यांना त्यांचे/तिचे एक विवाह साथीदार किंवा कुटुंबातील एका सदस्यासह साधी/निमआराम/आराम/डिलक्स बसने विनामुल्य प्रवास सवलत देण्यात येते ही सवलत यापुढेही चालू ठेवावी.</p>	राजकीय कार्य विभाग

१	२	३
१९	<p>माजी विधीमंडळ सदस्यांना त्याचे/तिचे एक विवाह साथीदार यांना वर्षातून एकदा २००० कि.मी. पर्यंतचा प्रवाससाठी कोणत्याही ऐतिहासिक अथवा धार्मिक स्थळास फक्त साध्या बसने विनामुल्य प्रवास करण्याची सवलत देण्यात आलेली आहे. यामध्ये पुढीलप्रमाणे बदल करावा, माजी विधानमंडळ सदस्यास त्याचे/तिचे एक विवाहसाथीदारासह अथवा प्रवासातील एक मदतनिसासह महाराष्ट्र राज्यात कोठेही साधी/निमआराम/आराम बसमधून विनामुल्य प्रवास सवलत देण्यात यावी. याप्रकरणी २००० कि.मी.ची वार्षिक मर्यादा रगळण्यात यावी. यासवलतीपोटी रा.प. महामंडळास सोसावा लागणारा आर्थिक भार कमी करण्याच्या हेतूने शासनाने कडून प्रतिपूर्ती घेण्याऐवजी विधीमंडळ सदस्यांना त्यांचे रा.प. प्रवासातील मदतनीसासह प्रवास प्रकरणी सवलत खर्चाची प्रतिपूर्ती ज्या सूत्राआधारे निश्चित केली जाते त्यासूत्रामध्ये पुढीलप्रमाणे सुधारणा करून माजी विधानमंडळ सदस्य या लाभार्थी घटकाच्या प्रकरणी प्रतिपूर्तीसाठी लागू करावेत. याप्रकरणी प्रत्येक माजी विधानमंडळ सदस्याने आमदाराप्रमाणे प्रतिमाह २५० कि.मी. प्रवास केला आहे, असे गृहीत धरावे. माजी विधानमंडळ सदस्यांच्या बाबतीत त्यांच्या साथीदारानेही त्याचे सोबत दरमहा २५० कि.मी. प्रवास केला आहे असे गृहीत धरावे. (आमदारांच्या बाबतीत साथीदाराचा प्रवास प्रतिमाह १२५ कि.मी. धरला जातो.) त्यानुसार त्या त्या महिन्यात लागू असलेले प्रवासी भाडे दराने प्रतिपूर्तीची रक्कम विहित सूत्रानुसार निश्चित करावी आणि प्रचलित कार्यपद्धतीनुसार देय प्रवासी कराशी समायोजित करावी.</p>	सांसदीय कार्य विभाग
२०	<p>शासन अधिस्वीकृत पत्रकार /वृत्तपत्रप्रतिनिधी/ छायाचित्रकार यांना प्रतिवर्षी ८००० कि.मी. साध्या बसने प्रवासासाठी १००% सवलत देण्यात येते. ही सवलत यापुढेही चालू ठेवावी.</p>	माहिती व जनसंपर्क विभाग
२१	<p>दरवर्षी साहित्य संमेलनात सहभागी होणा-या सदस्यांना साध्या विद्यमान प्रवासभाड्याच्या ५०% सवलत यापुढेही चालू ठेवावी.</p>	सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व विशेष सहाय्य विभाग

१	२	३
२२	<p>या सवलतीपोटी रा.प. महामंडळास सोसावा लागणारा आर्थिक भार कमी करण्याच्या हेतूने शासनाकडून प्रती पुरस्कारार्थी रु.१०००/- प्रतिपूर्ती घेण्याऐवजी विधीमंडळ सदस्यांना त्यांचे रा.प. प्रवासातील मदतनीसासह प्रवास प्रकरणी सवलत खर्चाची प्रतिपूर्ती ज्या सूत्राआधारे निश्चित केली जाते त्यासूत्रामध्ये पुढीलप्रमाणे सुधारणा करून आदिवासी सेवक पुरस्कारार्थी या लाभार्थी घटकाच्या प्रकरणी प्रतिपूर्तीसाठी लागू करावे. याप्रकरणी प्रत्येक आदिवासी सेवक पुरस्कारार्थीने आमदारांप्रमाणे प्रतीमहा २५० कि.मी. प्रवास केला आहे, असे गृहीत धरावे. मात्र आदिवासी पुरस्कारार्थीच्या बाबतीत त्यांच्या साथीदारानेही त्यांचे सोबत दरमहा २५० कि.मी. प्रवास केला आहे असे गृहीत धरावे. आमदारांच्या बाबतीत साथीदाराचे प्रवास प्रतीमहा १२५ कि.मी. धरले जातात. त्यानुसार त्या त्या महिन्यात लागू असलेले प्रवासी भाडे दराने प्रतिपूर्तीची रक्कम विहित सूत्रानुसार निश्चित करून विहित कार्यपद्धतीनुसार देय प्रवासी कराशी समायोजित करावी.</p>	आदिवासी विकास विभाग
२३	<p>अवैध प्रवासी वाहतूक करणा-या वाहनांमुळे शासनाला प्रवासी करास मुकावे लागते. तसेच अवैध प्रवासी वाहतूकीमुळे शासनाला रा.प. महामंडळाकडून मिळणा-या प्रवासी करातसुध्दा घट होते. अवैध प्रवासी वाहतूक करणा-या वाहनांकडून शासनाला कर मिळवा यादृशाने मॅक्सीकॅब परवाने देण्याबाबतचा प्रस्ताव मांडण्यात आलेला आहे. रा.प. महामंडळ प्रती आसन प्रती वर्ष रु.४०००/- इतका प्रवासी कर, रु.७१/- प्रती आसन प्रतीवर्ष आणि रु.१८/- प्रत्येक उभ्याने प्रवास करणारा प्रवासी, प्रती वर्ष दराने मोटार वाहन कर शासनास अदा करते. या चलट, स्वयंचलीत हलक्या वाहनाकडून शासनास वन टाईम टॅक्स स्वरूपात रु. १३,०००/- मोटार वाहन कर प्राप्त होतो. म्हणजे प्रतीवर्षी कर रु.१३००/- इतका होतो आणि ६आसनी वाहनासाठी प्रती आसन प्रतीवर्ष रु.२००/- इतकाच कर महसूल जमा होतो. ही बाब विचारात घेता, तसेच रा.प. महामंडळाचे राज्याच्या विकासातील उल्लेखनीय योगदान विचारात घेता नव्याने मॅक्सीकॅब परवाने देण्याचा वादग्रस्त निर्णयाऐवजी शासनाने अवैध प्रवासी वाहतूक बंद करण्यासाठी मोटार वाहन कायद्यातील तरतुदींची काटेकोर अंमलबजावणी करावी. तसेच पर्यटक परवानाधारक (टुरिस्ट परमीट वाहने) कंत्राटी वाहने यांना देण्यात आलेल्या परवान्यातील अटी व शर्तीची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, शर्तीचा भंग करणा-यांविरुद्ध कडक कारवाई करण्यात यावी. कायद्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी केल्यास मॅक्सीकॅब कडून मिळणारे संभाव्य उत्पन्नापेक्षा जास्त उत्पन्न रा.प. महामंडळाकडून प्रवासी कराच्या वाढीव रूपातून मिळू शकेल.</p>	<p>गृह विभाग (परि-२४) महामंडळ / परिवहन आयुक्त</p>

१	२	३
२४	रा.प. महामंडळाच्या ताब्यात असलेल्या रिक्त जागांचा व्यापारी तत्वावर वापर करण्याबाबत शासन निर्णय क्र. एसटीसी-३४००/प्र.क्र.१४८/परि-१, दिनांक १.२.२००१ नुसार वेगाने कार्यवाही व्हावी.	महाराष्ट्र राज्य परिवहन मार्ग महामंडळ
२५	भांडार वस्तुस्थिती विचारात घेता भांडार वस्तुसाठा खर्च नियंत्रित करण्यासाठी साठा पातळीवर दक्षतापूर्वक कडक नियंत्रण ठेवण्याची गरज असून अतिरिक्त प्रमाणात भांडार वस्तु खरेदीस महामंडळाच्या कोणत्याही प्राधिका-यांना मंजुरी देऊ नये.	महाराष्ट्र राज्य परिवहन मार्ग महामंडळ
२६	खाजगी मोठ्या कंपन्यांनी विशेषतः बहुराष्ट्रीय कंपन्यांनी भांडार वस्तु साठा पातळी (साठ्याचा मागणीपुरठा वेळेशी समन्वय साधून) पर्याप्त ठेवण्यासाठी अंगिकारलेल्या कार्यपध्दतीचे महामंडळाने अनुकरण करावे. बसचे विहित यांत्रिक देखभाल दर्जात परिणामकारक सुधारणा घडविणारी कार्यपध्दती निर्माण करून त्यायोगे भांडार वस्तुसाठा पातळी किमान ठेवावी.	महाराष्ट्र राज्य परिवहन मार्ग महामंडळ
२७	अनावश्यक खरेदी टाळण्यासाठी महामंडळाने वस्तु खरेदी प्रकरणी संपूर्ण पारदर्शकता ठेवावी. अनुचित खरेदी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना अंमलात आणाव्यात.	महाराष्ट्र राज्य परिवहन मार्ग महामंडळ
२८	"सी.ए.जी. अहवाल" अभ्यासून त्या आधारे पुनरावृत्ती टाळण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना अंमलात आणावी.	महाराष्ट्र राज्य परिवहन मार्ग महामंडळ
२९	विद्यमान २.३८ महिन्यांच्या इन्व्हेंटरी ऐवजी ऑन लाईन पध्दतीने खरेदी केल्यास भांडवल गुंतवणूक नियंत्रित करणे शक्य होईल. झीरो इन्व्हेंटरीद्वारे वस्तु साठा करताना गुंतवले जाणारे भांडवल, त्यावरील व्याज, वाहतूक, साठवण, घसारा, अपव्याय खर्च, प्रदीर्घ काळ साठवणुकीमुळे वस्तुदर्जात होणारी घसरण इत्यादी खर्चात बचत होईल. या फायद्यावर लक्ष केंद्री करून रा.प. आगारात संगणकाच्या सहाय्याने कमी दिवसांची इन्व्हेंटरी ठेवण्यासाठी प्रयत्न करावेत.	महाराष्ट्र राज्य परिवहन मार्ग महामंडळ
३०	दिवसेंदिवस प्रवासी वाहनांची मागणी वाढत आहे. तथापि रा. प. महामंडळाचे प्रवासी भारमान टक्केवारी दिवसेंदिवस घटत असून ही घसरण रोखून भारमानवृद्धी करण्याच्या हेतून प्रवासी बस सेवा अधिक सुविधा संपन्न, किफायतशीर आणि तत्पर करण्यासाठी रा.प. महामंडळाने सर्वस्व पणाला लावून खाजगी अवैध प्रवासी साधनांपेक्षा श्रेष्ठ दर्जाची सेवा प्रवाशांना प्रदान करावी.	महाराष्ट्र राज्य परिवहन मार्ग महामंडळ

१	२	३
३१	अवैध प्रवासी वाहतूक रोखण्याची जबाबदारी असलेल्या शासकीय यंत्रणेकडून त्यांच्यावर सोपविण्यात आलेली जबाबदारी प्रभावीरित्या पार पाडून घेण्यासाठी शासनाने अवैध प्रवासी वाहतूकीची उपद्रव मुल्य विचारात घेऊन संबंधित यंत्रणा स्वतःची जबाबदारी चौख पार पाडतील असे पहावे.	गृह विभाग परिवहन-२ परिवहन आयुक्त / महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
३२	विनावाहक बस सेवा सुरक्षित करण्यासाठी बस चालकाकडे विद्युतकळीच्या सहाय्याने स्वयंचलित उघडझाप करता येणारे दरवाजे बसवावेत. तसेच, रा.प.महामंडळाने आय.एस.ओ. ९००१ मान्यता प्राप्त दर्जा मिळविण्यासाठी प्रयत्न करावा.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
३३	२० आसनी मिनी बसला विनावाहक परवानगी देण्यात यावी. बाबबतीत राज्य परिवहन प्राधिकरणाने २० आसनी मिनी बससाठी विनावाहक परवानगी, त्याचा ठराव क्र. ३५/२००१ डी- II पत्र क्र. एमव्हीपी /सीआर/डी II /एमएसआरटीसी/ओएन-५८६२ दिनांक ८.८.२००१ अन्वये देण्यात आलेली आहे.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ /राज्य परिवहन प्राधिकरण / परिवहन आयुक्त
३४	महामंडळात टाटा कंपनीच्या ५५% आणि लेलॅंड कंपनीच्या ४५% बसेस वापरात आहेत. महामंडळाने तांत्रिक आणि व्यावसायिक दृष्टीकोनातून टाटा, लेलॅंड वा अन्य कंपनीचे वाहन खरेदीचे प्रशासकीय धोरण आखणे सर्वस्वी योग्य आहे.	परिवहन महामंडळ / महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
३५	याशिवाय लहान बसेसचा वापर आर्थिकदृष्ट्या किफायतशीर आणि प्रवाशांची गरजपूर्ती करणारा पर्यायाने खाजगी चोरट्या प्रवासी वाहतूकीस प्रभावीरित्या आळा घालण्यास उपयुक्त ठरेल.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
३६	महामंडळाने प्रदूषणमुक्त वाहनांचा वापर जनहीत विचारात घेऊन सत्वर सुरु करावा. जुन्या अकार्यक्षम बसेसमुळे विविध समस्यांना महामंडळास तोंड द्यावे लागते. प्रदूषणावर मात करण्यासाठी आधुनिक तंत्रयंत्र असलेल्या बसेस महामंडळाने खरेदी कराव्यात. शासनाने नेमलेल्या लाल समितीच्या युरो-२००२ निकषानुसार कार्यवाही करण्याचा प्रयत्न करावा.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ

१	२	३
३७	विद्यमान साध्या बसची जातखंड व रंगसंगती खाजगी बसप्रमाणे अधिक आकर्षक व अपरिहार्य आहे. यासाठी सतलज, रुबी, इत्यादी प्रख्यात बस बांधणी कंपन्यांच्या बस बॉडीस रा.प. बसची तुलना करून त्या आधारे प्रवाशांची अपेक्षापूर्ती करणारी आकर्षक बस बॉडी डिझाईन निश्चित करून सत्वर कार्यान्वित करावी. आवश्यकता भासल्यास नॅशनल इन्स्टीट्यूट ऑफ डिझायनिंग अहमदाबाद या संस्थेचा सल्ला घ्यावा. मुंबईच्या बेस्ट उपक्रमाचे अनुकरण करून आय.एस. आय. मार्क रंग उत्पादकांकडून बसकरिता निविदा पध्दतीने रंग खरेदी करावे, बेस्ट प्रमाणे रंग लावण्याची आधुनिक प्रक्रिया उपकरणे त्वरित महामंडळाने वापरावी.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
३८	लांब पटल्याच्या मार्गावर चालविल्या जाणा-या सर्व प्रकारच्या बसेसना चासीसच्या खालील बाजूस प्रवासी सामान सुरक्षित ठेवण्याची सुविधा प्रदान करावी. अशा बसमध्ये बैठक संख्या घटवून लेग रुम अधिक आरामदायी ठेवावी.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
३९	खाजगी बसच्या तुलनेत रा.प. बस सेवा अधिक सुरक्षित आहे. सुरक्षिततेच्या दृष्टीने सर्व चालकांची शारीरिक तपासणी विशेषतः दृष्टी रक्त तपासणी अधिक दक्षतेने प्रत्येक ६ ते १२ महिन्यांनी नियमित करावी. चालक विश्रांती गृहातील सुविधेतील त्रुटी दूर कराव्यात. खगुळे अपघात कमी होऊन.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
४०	सुरक्षिततेच्या दृष्टीने अनधिकृत थांबा विशेषतः मार्गाच्या दुर्गम/ धाव्यावर/ हॉटेल समोर रा.प. बसेस थांबणार नाहीत या दृष्टीने वारंवार कडक तपासणी करावी. वेळापत्रकात नमूद केलेल्या अधिकृत थांब्यावर/गावात- शहरात प्रवासी विनंतीनुसार बसेस थांबवून प्रवासी चढ-उतार करावी.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
४१	महामंडळाची विद्यमान अपघात नुकसान भरपाई कार्यपध्दती मोटार वाहन कायदानुसार कार्यान्वित असून यापुढे देखील चालू ठेवावी	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
४२	परिवहन क्षेत्राकरिता आय.एस. ओ. ९००१ दर्जा हा गुणवत्तेशी निगडीत आहे. महामंडळाने आय.एस.ओ ९००१ दर्जा प्राप्त केल्यास महामंडळाच्या संपूर्ण कामकाजाची गुणवत्ता उंचविणे शक्य आहे. रा. प. महामंडळाची काही आगारे आय.एस. ओ. ९००१ च्या गुणवत्तेच्या दर्जाची करावीत व प्रमाणपत्र घेण्यासाठी प्रयत्न करावा. गुणवत्तेशी संबंधित, देखभालीच्या मूलभूत सुविधा महामंडळात काही अंशी उपलब्ध आहेत. तसेच, प्रवाशांच्या सोयी सवलतीसाठी महामंडळाने महाराष्ट्रभर बस स्थानके उपलब्ध केलेली आहेत. बसेस बांधणीकरिता मध्यवर्ती कार्यशाळा आहेत. तर सुट्या भागांच्या वापराची गुणवत्ता पारखण्याकरिता संशोधन व विकास शाखा विकसित करावी.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ

१	२	३
४३	सी.आय.आर.टी.पुणे यांनी आय.एस. ओ ९००१ प्रमाणपत्र मिळविले आहे. या संस्थेच्या संचालकांशी सल्ला मसलत करून प्रथम महामंडळाच्या २४२ आगारांपैकी १ ते २ आगारांसाठी आणि ३ पैकी एखादया गध्यवर्ती कार्यशाळेसाठी आय.एस. ओ. ९००१ प्रमाणपत्र प्राप्त करून तदनंतर संपूर्ण महामंडळासाठी विचार करावा.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
४४	रा.प. महामंडळाच्या कामकाजाचे प्राधान्याने संगणकीकरण करावे.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
४५	ए.एस.आर.टी.यु.चे दरकराशमधील नमूद केलेले दर आणि प्रत्यक्ष खरेदीवेली खुल्या बाजारातील त्या वस्तुचे त्याच कंपनीचे दर यांमध्ये किती फरक आहे याची खरेदीपूर्व चाचणी महामंडळाने स्वतंत्ररित्या करण्याची कार्यपध्दती विकसित करून विद्यमान खरेदी कार्यपध्दती सुधारणा करून सत्वर अंमलबजावणी करावी.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
४६	महामंडळाने थेट उत्पादकांकडून बसेस, वस्तु जास्त किमतीने घेण्याऐवजी त्याच उत्पादकाच्या अधिकृत विक्रेत्याकडून तिच वस्तु कमी किमतीने मिळत असेल तर वस्तुचा विहित दर्जा, विहित वस्तुमान विहित गुणधर्म याबाबत तडजोड न करता, दक्षतेने किमतीतील तफावत लक्षात घेऊन आर्थिक लाभ घ्यावा.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
४७	महामंडळाच्या बस स्टाफ रेशोबाबत पर्याप्त प्रमाण (Standard) निश्चित करून बस स्टाफ रेशो उद्दिष्ट गाठण्यासाठी, उद्दिष्टपूर्ती पश्चात बस स्टाफ रेशो प्रमाण पर्याप्त ठेवण्यासाठी आधुनिक माहिती तंत्रज्ञान (संगणकीकरण), यंत्रतंत्राचा महत्तम वापर करावा. याबाबत जगातील, देशातील अन्य प्रवासी वाहतूक उपक्रमांनी यशस्वीरित्या कार्यान्वित केलेल्या योजनांची माहिती संकलित करून, त्या आधारे रा.प. महामंडळाने उचित कार्यवाही करावी.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
४८	आंध्र प्रदेश राज्य परिवहन महामंडळाप्रमाणे मनुष्यबळ आणि साधनसामग्री (बसेस) ची उत्पादकता पातळी गाठण्यासाठी प्रत्येक बस आणि कू नियताचे चिकित्सक परिक्षण करून वेहिकल, कू युटिलायझेशन पर्याप्त करण्यासाठी सत्वर उपाययोजना क्रमिक संघटनांना विश्वासात घेऊन अंमलात आणाव्यात.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ

१	२	३
४९	महामंडळाच्या एकूण खर्चापैकी सुमारे ४२% पेक्षा अधिक रक्कम कर्मचारी वर्गावर खर्च केली जाते. या चढत्या क्रमाने होत असलेल्या खर्चाच्या प्रमाणावर प्रभावी नियंत्रण राखण्यासाठी कू युटिलायझेशन वृद्धीची उपाययोजना करतांना विना वाहक बस सेवांची संख्या वाढवावी. पारंपारिक वाहकाद्वारे तिकीट विक्री पध्दतीस किफायतशीर पर्याय विकसित करावा.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
५०	सी.आय.आर.टी., पुणे या संस्थेचा प्रवासी वाहतूक क्षेत्रातील प्रदीर्घ व्यवसायीक अनुभव आणि अँडरसन्स कंपनीचा आंतराष्ट्रीय नावलौकिक विद्यारत घेता रा.प. महामंडळाच्या कामकाजात पर्याप्त कार्यक्षमता निर्माण करण्यासाठी सी.आय.आर.टी., पुणे आणि अँडरसन्स लिमिटेड या दोघांना मिळून एकत्रितपणे कंसल्टन्सी प्रदान करून सर्व प्रश्न शास्त्रीय पध्दतीने सोडवावेत.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
५१	विद्यमान कर्मचारी प्रवर्गानिहाय स्टाफ नॉर्म कालबाह्य झाल्याने महामंडळाच्या अंतर्गत व्यवस्थापन सल्लागार गटाकडून नव्याने स्टाफ नेमून निश्चित करावेत. असे करतांना कामकाजाचे संगणकीकरण करण्यावर विशेष भर देण्यात यावा.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
५२	वेतन करार उशिरा केल्यामुळे आर्थिक लाभ पूर्वतत्ती नावाने दिले जातात. मात्र, उत्पादकतेबाबत अभयमान्य उत्पादकता मिळत नाही. यावर उपाययोजना म्हणून उद्दिष्टनिहाय उत्पादकता वृद्धी साध्य करण्यासाठी यापुढे उत्पादकतेशी निगडीत वेतन निश्चिती करणारा वेतन करार करावा.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
५३	महाराष्ट्र राज्याच्या शिक्षक भरती संकल्पनेवर आधारित चालक, वाहक, कार्यशाळा कर्मचारी प्रवर्गासाठी कनिष्ठ वेतनश्रेणी संकल्पना विकसित करून कनिष्ठ वाहक, कनिष्ठ चालक व सहाय्यक यांची भरती सध्या करण्यात येते, ती तशीच यापुढे सुरू ठेवावी.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
५४	अनिक संघटनांमुळे खाजगी व शासकीय उद्योग सेवा क्षेत्रात निर्माण झालेल्या समस्यांवर उपाययोजना करण्यासाठी ट्रेड युनियन ॲक्टमध्ये काळानुरूप आवश्यक सुधारणा करण्यासाठी शासनाने सत्यर पावले उचलावित.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ/गृह विभाग
५५	जादा लिपिकांना अन्य प्रवर्गात पुनःप्रवर्गीकरणाद्वारे सामावून कर्मचारी प्रवर्गातील कमीअधिक प्रमाणात संतुलन साधावे.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
५६	कॉन्ट्रॅक्ट पध्दतीने चालक वाहक भरती करणे सुकर व्हावे यासाठी विद्यमान कायद्यात शासनाने आवश्यक सुधारणा कराव्यात.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ/गृह विभाग

१	२	३
५७	बसस्थानक परिसर, पिकअपशेड यांचे सुशामिकरण करण्यासाठी खाजगी प्रायोजकांना उधुक्त करावे. या कामी लायन्स वलब सारख्या संस्थांचे सक्रीय सहकार्य महामंडळाने घ्यावे, आगार, बसस्थानक परिसर, प्रसाधान गृहे यांची स्वच्छता कामाचे कंत्राटी पध्दतीने खाजगीकरण करावे व तत्पूर्वी कंत्राटी कायद्यात असलेल्या विद्यमान अटीत बदल करावा. प्रसाधन गृहे यांचा वापर करणा-यांकडून अधिक आकार घ्यावा.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
५८	पगार व मत्पावरील खर्च तसेच कंत्राटी पध्दतीने होणारा महसुली खर्च हा करविरहीत उत्पन्नाच्या ४०% पर्यंत पुढील ५ वर्षात कमी करावा. सध्या महामंडळाचा कर्मचारीवर्गावरील खर्च निव्वळ उत्पन्नाच्या ४७.२७% आहे.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
५९	यापुढे रा.प. महामंडळाच्या उत्पन्नात वाढ झाल्यासच वेतन वाढ शक्य होणार आहे. रा. प. महामंडळास शासनाकडून शक्य ती सर्व मदत दिली जात आहे. तथापि, रा.प. महामंडळाने स्पर्धेच्या वातावरणात व्यावसायिक कौशल्य पणाला लावून आर्थिकदृष्ट्या स्वावलंबी होण्यासाठी आर्थिक कार्यफलनिष्पत्ती आणि उत्पादकतेची निगडीत वेतन करार करून तंतोतंत अंमलात आणावेत.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
६०	आतापर्यंत कामगार करार करताना व्यवस्थापनाची भूमिका रिअॅक्टिव्ह असे. तथापि, यापुढे व्यवस्थापनाने प्रोअॅक्टिव्ह भूमिका स्वीकारावी.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
६१	विद्यमान परिस्थितीत शासन, रा.प. महामंडळ तीव्र आर्थिक टंचाईस तोंड देत असल्याने कामगार करार करताना यापूर्वी झालेल्या अनुचित प्रथा पूर्णतः बंद करणे हितावह आहे. यासाठी कराराच्या वाटाघाटी प्रक्रियेत परिवहन मंत्री यांनी महत्वाची भूमिका करावी	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
६२	राज्य परिवहन महामंडळाची सेवा ही अत्यावश्यक सेवा करावी व रा. प. कर्मचा-यांना अत्यावश्यक सेवा कायदा लावावा म्हणजे अचानक उद्भवणारे बंद यास पायबंद घालता येईल.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ/गृह विभाग
६३	रा.प.महामंडळाने वेतन खर्चात काटकसर करण्याचे अवलंबिलेल्या घोरणाबाबत समितीने समाधान व्यक्त केले. सर्व कर्मचारी प्रवर्गाकरिता कनिष्ठ चालक, वाहक, सहाय्यक वेतन श्रेणीप्रमाणे कनिष्ठ वेतन श्रेणी नव्याने निर्माण करावी. यानुसार भविष्यकालीन थेट नोकर भरती करावी.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
६४	पुरक कामे (अॅन्सलेरी) ही कंत्राटी पध्दतीने खाजगी संस्थांमार्फत करून घेणे.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ

अ.क्र १	शिफारस २	कार्यवाही करणाऱ्या विभागाचे/यंत्रणेचे नाव ३
६५	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची तीन महामंडळात पुनर्रचना (विभाजन) करावी व पुनर्रचनेची पध्दती ठरविण्यासाठी शासनातर्फे त्वरित एक अभ्यास गट नेमावा.	ही शिफारस नाकारलेली आहे.
६६	प्रस्तावित पुनर्रचना अ) पुणे व मुंबई प्रादेशिक विभाग मिळून एक महामंडळ, मुख्यालय मुंबई. ब) नाशिक व औरंगाबाद प्रदेश मिळून एक महामंडळ, मुख्यालय औरंगाबाद क) अमरावती व नागपूर प्रदेश मिळून एक महामंडळ, मुख्यालय नागपूर	ही शिफारस नाकारलेली आहे.